

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PRETPLATA IZNOŠI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE 30, TROMJESEČNO RAZMJEerno. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO. — OGLASI PO CIJENIKU. — PISMA I PRETPLATA SE ŠALJU NA UREDNIŠTVO I UPRAVU "NARODNE STRAŽE" ŠIBENIK, POŠT. PRET. 17. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

Za Božić

Noćas će mjestima našim zabruniti zvuk zvona naših. Na njihov glas majke će naše buditi djecu svoju, u zlatno ih ruho odijevati i u crkvu na molitvu voditi. Oci naši u pratnji obitelji svoje u gustoj tami noći ostavit će prazne domove svoje i k crkvi će na poklon doći. Kome? Zašto? Oci naši ne boje se ostaviti domove svoje bez straže, a majke naše ne ustručavaju se voditi svoju nejaku djecu na mrzli noćni strah samo zato, jer znaju, da je to božićna noć, kada se u crkvi pjeva i ljude sjeća na veliki pijev anđela: Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima dobre volje! Ljudi naši čute, da je ovo noć mira i ljubavi. Zato će oni, kada se povrate iz svojih crkava, jedan drugoga zagrliti i poljubac mira jedan drugome pružiti.

»Mir ljudima dobre volje« najavljuje Crkva na božićnu noć ljudima ima već toliko vijekova. I ne samo na božićnu noć, već je »mir« bio vječni refren svih njezinih napora i muka. I oni, koji se nijesu oglasili njezinom glasom, zadobili su mir svoj. Komu moderna kultura još nije pomutila kršćansku harmoniju života, na božićnu noć najbolje će proživjeti i razumjeti melodiju nebeskoga pjeva: Mir ljudima! Onaj pak, koji metodama Versaillesa i Locarna traži mir svoj, čut će doista melodiju anđelskoga pjeva, ali će mu se sadržaj njegov prikazati kao jedna utopija.

Otkle ova razlika? Zato, jer je prvi razumio, da su anđeli navijestili »mir ljudima«, ali samo onima »dobre volje«. Prvi ima dobru volju, da u život provada Hristov mir, a drugi imaju dobru volju, da ruše Hristov mir. Odatle ta razlika! Ovi drugi navijestaju mir čovječnosti, a unose rat u duše naše. Ondje, kamo je došao ovaj mir čovječnosti, mi nalazimo razdor na svim linijama. Duše naše, obitelji naši, sav naš javni život stoji na fatalnoj raskrsnici između mira i rata. Sve one hiljade, koje kidišu na svoj život, sve one očajne oči na licima mnogih; sve one stisnute pesnice, koje se prijete bratu svojemu — svi ovi ne razumješe božićnoga pjeva: Mir ljudima! Svi oni rastavljaju brakovi, sve one obiteljske tragedije — bjelodano svjedoče, da su uši njihove gluhe na pijev nebeski: Mir ljudima!

Krvave godine svjetskoga rata, naoštreni mač apeninskoga diktatora, nacionalni zanos potlačenih kolonija — bjelodano svjedoče, da savremeni javni život ne će mira, što im ga navijestila božićna noć.

Dakle što hoće? Hoće mir čovječnosti, mir Versaillesa i Locarna! Ali mir, koji mač nameće ustima našim, daleko je od mira duša naših! Duše naše žele mir, koji će ispunjati sve težnje našega bića; duše naše žele onaj mir, koji su nam namirjeli oci naši, a dobili su ga od Crkve naše. Taj je mir usrećivao srca naša, obitelji naše i domovinu našu. Mi odbijamo od sebe mir, koji nam nose framasunska

braća, jer taj mir rada ratom.

Mir naš—mir je Hristov, mir je Crkve naše, mir je rodenoga Boga, koji u siromaštvu i snijegu, u progónstvima i na križu blaži rane, umiriva srca i razveseljuje duše! Mir naš—mir je kršćanske ljubavi, koja sve ljude povezuje bratskim vezom katoličke zajednice! Mir naš — mir je međunarodnoga bratstva, koji sve narode ujedinjuje u jedinstvenu obitelj vječnoga Oca i Njegovog Crkvel

Ovaj naš mir nije fantastičan! On se djelomično i danas ostvaruje, a negda se ostvarivao još i više, dokle ga nije raskrojila nacionalistična i individualistična zaraza vitember-

Politički položaj

Politički položaj u našoj državi se zadnjih dana nije nimalo promijenio. Osim rukopipateljnih izljeva u Skupštini javnost nije imala što za svoju zabavu. Ipak se opažaju dvije činjenice. Tokom prvoga mjeseca rada nove Skupštine javljale su se vijesti o koncentracijskoj vladi sviju stranaka. Toj kombinaciji je bio sklon i jedan jaki broj demokrata pod Davidovićevim vodstvom. Kad je ta kombinacija bila možda najjača, izjave Stj. Radića i njegov savez sa Sv. Pribičevićem udaljit su i one, koji su bili blizu toj kombinaciji! I ako ni današnja vlada ne pruža ništa osobita, niti se odlikuje kakvom odlikom, koju nijesu imale prošle vlade, ipak se ne promišlja na promjenu režima. Ono, što bi moglo u tijeku vremena da ga sruši, bila bi vlastita neaktivnost, pa se stoga trude videniji vladinovi, da predlaganjem novih zakona bar u nekoliko pokazuju aktivnost vlade. Da li će u tome uspjjeti, teško je unaprijed kazati. Svakako se ne mogu čekati za kratko vrijeme promjene političkoga položaja.

Poslanici Radićeve stranke i samostalnih demokrata su svojom aktivnošću izazvali ne samo oštre kritike, nego i stvarne neuspjeh baš istim pitanjima, o kojima toliko gajame. Kad je bilo vrijeme, da se u-

Novi porezni zakon.

Izjednačenje poreza u našoj državi nailazi u Narodnoj Skupštini i vladi na velike zapreke. Prečanski krajevi od narodnog ujedinjenja plaćaju dvije trećine neposrednoga poreza, a sa no jedna trećina pada na teret srbijanskih krajeva. Silno nerazmjerno opterećenje prečanskoga pučanstva prouzrokovalo je gospodarsku krizu, koju sad osjeća čitava država. Ipak vidimo, da se pitanje izjednačenja poreza alho primiče svom ispravnom rješanju, i vazda iskrsava kakva nova zapreka.

Sve zapreke i sva dosadašnja zavlčenja u donošenju jednoga poreznog zakona, koji će jednako teretiti sve državljane bez razlike, najbolji su dokaz, da su težbe prečanskih krajeva opravdane. No do-

škoga reformatora. I oni, koji tamjan pale jednome Luteru, ne smiju ni pisnuti o miru, jer svaka njihova riječ otkriva njihov farizeizam. Luter je rastrgao onu sredovječnu vezu međunarodnoga mira i napadao Crkvu našu, što je tu vezu zagararala. Zato, dok danas govorite o Ženevi, vi učenici Luterovi, samo varate izmučeno čovječanstvo...!

Mir Hristov — to mora da bude božićno razmatranje svakoga našeg čitaoca! Ostvarimo najprije u dušama svojim taj mir, pak ga onda širimu među braću našu!

Sa pijevom anđela: »Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima dobre volje« i mi čitamo svim svojim prijateljima i čitaocima Porodenje Gospodinovo!

rede financijska pitanja u državi, da se urede jednaki porezni tereti za sve, onda ta gospoda nijesu ni blizu bila. Nije istina, da je tek sada postalo pitanje o izjednačenju poreza aktuelnim — ta već je deseta godina skupnoga državnoga gazdinstva! Stoga je i uzeta, vika opozicije samo kao sredstvo demagogije.

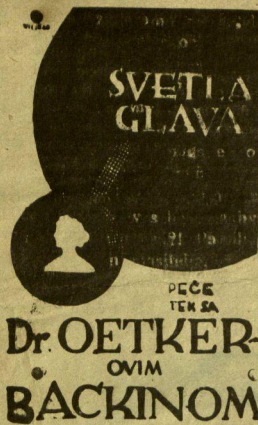
Politički položaj u vanjskom svijetu je raznolik. S jedne strane vide se mirovne težnje, a s druge opet obratno. Engleski ministar predsjednik izjavio je, da u oružju vidi sigurnost za mir i da bi Engleska, ako se razoruža, izgubila svoje kolonije i pala u veliku bijedu.

Sovjetska Rusija je nakon kongresa vladajuće komunističke stranke pošla još više realnim putem te se evolvirala u socijalističku reformističku državu. Glavni sekretar stranke Josip Staljin je ogromnom većinom pobijedio. A opozicija, koja je do sada bar nekako jedinstveno nastupala, rascijepila se. U skrajnoj opoziciji ostali su Trocki, Rakovski, Radek, dok je Zinovjev ostao po strani.

Naš susjed, fašistička država, izgubio je veliki dio svoje bojovnosti. Ekonomski je položaj vrlo težak, a ugled u vanjskom svijetu nikakav. Zanimivo je, da je režim prisvojio i najveći dnevnik, *Corriere della sera*.

kazuju i nešto drugo. Htjelo bi se dosadašnju nepravdu narodnog oporezovanja produžiti još i dalje na korist jednoga, a na veliku štetu drugoga dijela naroda. To je jasno svima nama, a jasno je i pred izvanskim svijetom, koji promatra ovo u jednoj državi dosad neviđeno stanje stvari, koje je nastupilo evo i u desetu godinu opstanka naše ujedinjene domovine.

Sada je u financijskom odboru Narodne Skupštine na redu pitanje dohodarine: da li se ima dohodarina unijeti u novi porezni zakon ili ne. Oko toga se vodi živa diskusija, i mnogi se, valjda s pravom, boje, da radi ovoga pitanja ne nastada cijela zakonska osnova i da se opet ne zavlaci u nedogled toliko potrebno izjednačenje poreza.

Najbolje iskušane recepte šalje na želju besplatno i prosto od poštanskih pristojba.

Dr. Oetkera ilustrirana knjiga recepta sadržaje cirka 200 prvorazrednih recepta sa 51 slikom. Cijena Din 5.- dobiva se svagdje. U slučaju, da je ista rasprodana, tražite izvavno kod Dr. Oetkera, Maribor.

Tvrdi se, ne bez temelja, da dohodarina ne znači drugo nego državni priruz na sve druge neposredne poreze. Takva je bez dvojbe kod nas sada postojeća dohodarina, koja se plaća na cjelokupni prihod ekonomske jedinice. Dohodarina bi inače imala smisla samo onda, kad bi malo pomalo imala da smizuje ostale državne poreze, dok ih sasvim ne potisne i ne stupi kao jedini porez na mjesto svih ostalih, koji bi se plaćao na temelju ukupnoga prihoda. No tu svrhu, u koliko nam je poznato, dohodarina nije nigdje postigla, jer je vazda značila novo, trajno povećanje postojećih poreza i ništa drugo.

Stoga su opravdani prigovori, koji se dižu proti uvedenju dohodarine u cijeloj državi, dakle i u krajevima, gdje dosada nije postojala. No ti su prigovori najvo priznanje opravdanosti zahtjeva prečanskih krajeva, da se kod nas postojeće porezno opterećenje ublaži kao nesnosno i nemoguće.

Prema zadnjim vijestima ministarski savjet bavio se pitanjem ukinuća dohodarine te je zaključio, da se ovaj porez ne će unijeti u novi porezni zakon, ali da treba u povišenju drugih poreza naći pokrivača za otpadajući iznos dohodarine. Posljedica je toga, da treba preraditi cijeli zakonski projekat o izjednačenju poreza i povisiti poreske stope ostalih poreznih grana. Međutim ni vlada ni skupštinska većina ne će ni da čuju o ukinuću dohodarine u prečanskim krajevima za vrijeme, dok se ne donese novi poreski zakon.

Tako ćemo mi plaćati sve poreze kao i dosad, a tako isto i krajevi preko Drine. Ako pak ne zapne prerada novoga poreznog zakona, te se povise poreske stope istoga, mi dvojimo, da li će nam takav novi zakon donijeti neke blagodati, koje svi od njega očekuju. Svakako treba sačekati nove vladine prijedloge o povišenju poreskih stopa novoga projekta, e da stvorimo konačni sud o našoj poreznoj reformi.

ORLOVSKI VJESNIK.

Orlički tečajevi u Šibeniku i Preku te orlovski u Šibeniku. Od 27-29. t. mj. drži se u Šibeniku organizatorno-tehnički tečaj za sva orlička društva i župe šibenske biskupije, a 31. XII. 1927. te 1. i 2. I. 1928. u Preku za sva orlička društva i župe našega dijela bivše zadarske nadbiskupije, dok se od 6-8. I. 1928. drži opet u Šibeniku organizatorno-tehnički tečaj za sva orlovska društva i župe šibenske biskupije. Sva su društva dužna poslati barem po 1 članica (člana) na ove tečajeve. No ovom prigodom molimo gg. župnike i sve prijatelje orličkoga i orlovskoga pokreta, da uznaštoje, da ovim tečajevima prisustvuju izaslanice(cu) i iz onih mjesta, u kojima još nema orličkoga, dotičnoga orlovskoga društva. Na njima će se već oduševiti i steći potrebitu znanje, kako će osnovati i voditi orličko, dotično orlovsko društvo u svome mjestu. Na posao dakle svi! — Prijave za oba tečaja u Šibeniku neka se odmah pošalju na adresu: Don Ante Radić — Šibenik, a za orlički tečaj u Preku na adresu: Hrvatska Katolička Orlička Preko.

„Orlovske Straže“ broj 12. izašao je prošlih dana sa ovim sadržajem: Dr I. P.: Nakon pet godina; dr Čepulić: Biskup Lang; Hrv. Orlovstvu (pjesma); Pismo iz Montevideo; Orlovima na srce; Važno umjeće. — Povrh toga donosi list razne vijesti iz orlovske organizacije, prikaz stanja organizacije itd. — S ovim brojem dovršila je „Orl. Straža“ ovo godišće. Već je izašao i prvi broj „Orl. Straže“ za g. 1928. u povećanom obliku i sa o iloinm sadržajem. Uporozorujemo sve prijatelje i pretplatnike, da nemire pretplatu za ovu godinu i pošalju pretplatu za g. 1928.

„Orlovska Misao“ zvat će se ubuduće glesilo Mahničevog Orlovskog Dštva, koje je dosad izašlo pod imenom „Dački Orao“. List će i nadalje biti prilog „Orlovske Straže“. Koja je zadaća „Orlovske Misli“, govori već samo njezino ime. Orlovsko društvo i katolička orlovska inteligencija naći će u njemu ono, što već dugo trebamo: jasan tumač orlovske misli i poticalo na orlovski rad. — List se naručuje kod Uprave u Zagrebu, Pejačevićev trg 13. Cijena je godišnje Din 15. — Prvi broj lista bit će naročito zanimiv. Donaša jedan neobjelodanjeni ciklus pjesama pokojnoga Đure Sudete pod naslovom „Ovršje“. Osim toga donaša članak o biskupu Mahničju, zatim o katoličkoj književnosti od dra Čepulića i konferencija katoličkog društva od dra Akvilovskog. Vrlo je bogat kulturni pregled sa prilozima D. Žanka, dra A. Čepulića, I. Ja-

kovljevića, Matka Džaje i dr. Zanimiva je rubrika „Iz dačkoga života“ sa više prikaza.

Novo izdanje orlovske knjižice. Ovih dana izašao je iz štampe „Orlovski tajnik“ kao 10. svezak orlovske knjižice. U njemu je prikazana uloga i važnost tajnika u društvu, značenje pismene veze u organizaciji, dopisivanje s uputama o sastavljanju dopisa, kao i podnesaka državnim vlastima s primjerima, društvene knjige, koje vodi tajnik, s primjerima iz svake knjige. U posebnom poglavlju obrađeno je poslovanje i saobraćaj društava sa Savezom i ostalim orlovskim odborima, zatim tajnički poslovi u samom društvu kao: pripreme za sve sastanke, izvješćivanje na odborskim sjednicama i glavnim skupštinama te ostalo. — Kako tajničko pismo poslovanje obuhvaća čitavi organizatorni rad orlovskoga društva, to knjiga može služiti ne samo kao priručnik tajnika, nego kao priručnik društvenoga rada u orlovskom društvu, pa je napose preporučamo. Knjiga opsiže 80 str. Naručuje se uz cijenu od Din 10 kod Društvene Nabavne Zadruge, Zagreb.

Orlovski tečajevi. Određeni su datumi održanja slijedećih orlovskih tečajeva: u Davoru (29. XI, XII), Sarajevu (2-10 I.), Krapini, Trsatu, Šibeniku (6-8 I.), Zagrebu (15-17 I.), Ljelovaru (22-24. I.) i Donjoj Kupčini (26-28. I.)

Prvi broj „Orlovske Straže“ za g. 1928. izašao je s vrlo bogatim sadržajem. Uvodnik napisao je duhovnik HOS-a preč. g. dr M. Beluhan, a ostali su prikazi I. Pavlina, A. Gjarmatija, S. Balokovića, D. Žanka, dra Akvilovskog i dr. Sadržaj je većinom prigodne naravi. Vrlo je bogata rubrika „Naše organizacije.“

POUZDANE ZASTUPNIKE
u svim većim mjestima, za prodaju vrijednosnih papira na obročnu otpisnu traži HRVATSKA BANKA D. D., ZAGREB, Margaretska ul. br. 4.

MALI OGLASNIK

Pozor!

Zastupnici koji prodavaju ili žele prodavati vrednosne papire na otpisnu,

javite se odmah u Vašem interesu! Nove sensacionalne pogodnosti, koje nijedan drugi Zavod u našoj državi nema!!

Samo kod nas sjajna, stalna zarada!!

ZORIĆ & PIVČEVIĆ — SPLIT
Marmontova 3.

NAJVEĆE SKLADIŠTE BOŽIJNIH DAROVA ZA SVAKOGA!!!
Konfekcija za dame, gospodu i djecu manufaktura, rublje, sagovi, zastori, šeširi, cipele, parfumerija, kravata, ukrasni predmeti, radio, igracke, božićni nakit i nebrojeni drugi predmeti.
Umoljavamo cij. mušterije, uslijed silnog prometa, da Vaše narudžbe za Pežić čim prije obavite! Naš bogato ilustrovani eljnik sa nekoliko tisuća slika šaljemo Vam besplatno.
Najveća trgovačka i exportna kuća u S.H.S.
KASTNER I ÖHLER, ZAGREB N-1100

Australiju
za Lira šterlinga 28.-
U Južnu Ameriku
za Lira šterlinga 19.-
otprema Agencija
Tražite upute.
JOSIP JADRONJA -- ŠIBENIK

Radiona
svakovrernih bačava Hönljg i Kosmat, Zagreb, Klaučička cesta 9 imade na skladištu u svakom izboru nove i rabljene uz dnevne cijene. Vanjske se narudžbe obavljaju brzo i savjesno.

Jesam li platio pretplatu?

Stigle su nove srečke za I. klasu XV. kola
Cijena po Din 100.—, 50.—, 25.—
SVAKA SREČKA DOBIVA
Za neizmjerne srečke povratimo 40%. Prodajemo i Ratnu Štetu, Duvanske ložve, Srečke Srbskog Crvenog Krsta na ratu. — Naručujte ih javno kod najveće i najreputabilnije radnje: **Jakov C. Zumbulović, Blijala Split, Krešimirova 3.**

PETAR COLOMBO
— ŠIBENIK —
Zastupstvo i Skladište Građevne Industrije
„Zagorka“ D. D.
Zagreb
Prodaja prvoklasnog „Zagorka“ Crepa Kupa za krovove te svih vrsti opeka punih i šupljih.
Majoličnih i Keramičnih pločica u svim bojama i dimenzijama te opeka za peći (Šamot)
uz najbolje i najjeftinije cijene.

SRETAN BOŽIĆ
SVIM SVOJIM ČLANICAMA
I PODUPIRUĆIM ČLANOVIMA
ZELI
HRV. KAT. ŽENSKO PROSVJ. DRUŠTVO
„ZORA“ — ŠIBENIK.

SVIM MUŠTERIJAMA I PRIJATELJIMA ŽELI
SRETAN BOŽIĆ
MATE PERGIN
TRGOVINA MANUFAKTURNE ROBE
ŠIBENIK
ULICA FAUSTA VRANČIĆA

SRETAN BOŽIĆ
ŽELI
SVOJIM MUŠTERIJAMA
PUČKA TISKARA
(BRACA MATAČIĆ POK. PETRA)
— U ŠIBENIKU.

Don I. Vuletin:
nodotašte u Velehrad
(od 12.-18. VIII. 1927.)

Prama zapadu od kraljeva dvora je nadbiskupska palača, za njom crkva od g. 1626, potanko po uzoru sv. kuće u Loretu. U riznici su pohranjene najveće dragocjenosti, što ih Češka ima. Jedna monstranca broji 6 580 dijamanta. Na jugozapadu veliki je premonstrantski samostan „Strahov“, koji je ustanovio i u njemu ukopan češki kralj Vladislav I. († 1174.). Tu su najveće češke crkvice. Duga i lijepa crkva sa 15 oltara sazidana je 1630., a obnovljena 1908. Biblioteka premonstrata broji 120.000 svezaka knjiga, 2000 rukopisa iz VIII. vijeka i 1200 inkunabula, što nijedna knjižnica na svijetu nema. Ima jedna biblija staroga i novoga zavjeta, sitnim, minuskulnim slovima ispisana, sa bojadisanim vijetama oko pivoa slova. To treba čitati povećalom. Koran turski u rukopisu od g. 1250. u malim listićima

okruglog oblika. Još je znamenit staroslavenski koral iz XIV. vijeka, pa husitski utrakvistični kancional od g. 1543., češki i njemački. Zatim sva sila minerala, živina, ptica, leptira i drugih stvari. Strop biblioteke naslikao je jedan redovnik njihova reda. Sve alegorične slike s odnošnim natpisom, n. pr. *Dii laboribus omnia vendunt, Scientia difficilis sed fructuosa, Doctrinam magis, quem arma eligite, Intelligens gubernacula possidebit.* Značajna je slika: Na jednoj strani mač, na drugoj otvorena knjiga. Ispod mača: *Hic imperat, ispod knjige: Hic dirigit.* To je isto, što je naš slavni pjesnik Petar Petrović-Njegoš jednom pjevao: „Od snage je mudrost jača Dejanica se glavi klanja.“
Ovom je samostanu na čelu opat Zavoral, veliki prijatelj Slavena. Obućen u bijelo sa zlatnim križem na prsima i rumenom kapićom na glavi dočekao nas je ljubezno u velikoj biblioteci i sve najljubeznije pozdravio.

Sa Hradčana se spustismo u zapad sunca opet dolje, da pogledamo Karlov most, s kojega je bio bačen sv. Ivan u rijeku g. 1383. Most je dug 505 m, od kamena, sa 2 trijumfalna slavoluka na početku i na kraju. Pred mostom je u malom perivoju brončani spomenik Karla IV., najslavnijega kralja Češke. Urešen je most sa 30 umjetničkih kipova. Posebno je važan kip sv. Ivana. Na mjestu, odakle ga bacije, stoji u kamenu mala željezna rešetka, a na pločici, urezano u kamenu, nadbiskupski križ. Na rešetki opet bakrena ploča, koja u reljefu prikazuje s jedne strane, kako ispovijeda kraljicu, a s druge, kako ga bacaju vratolomce, dok treći prikazuje, kako njegovo tijelo počiva u rijeci.
Nedaleko spomenika sv. Vavrlava je velika crkva sv. Ljudmle sa prostranim trgov sprijeda. Ima 2 umjetnička zvonika i veličanstveno pročelje, sve od ukusno složenih opeka. Veliki je oltar posebnoga tipa pod baldahinom od prebjeloga mra-

mora. U mramoru su u formi križa isječeni monogrami Isusovi, raskvijetljeni električno, što daje osobiti utisak. Na desno je kapela sv. Ćirila i Metoda. Na lijevim vratima oltara umjetnička slika, kako Ćiril krsti Borivoja, a na desnu, kako Papa odobrava staroslavenske knjige.
Iz ove crkve pošli smo razgledati muzej: Museum Regni Bohemici. Velika je to četverokutna zgrada na 4 sprata, urešena iznutra mramornim stupovima, velikim skalinatama, staklenim krovom po srijedi i sva mramorizirana. Nije moguće ni sumarno opisati bogatu zbirku ovoga muzeja. Kažu, da se natječe sa svim muzejima na svijetu, osobito u nebrojenim velikim eksemplarima minerala. Stari rukopisi, povelje, fragmenta, sve vrsti živina, riba, kukaca, leptira, zmija, gmazova, ptica, raznih jaja i jajašca i t. d. Vidi se i ogromni kostur orijaškoga kita, koji je dug 8 m.
Sve ove znamenitosti pregledali (Nastavak na 7. strau.)

D. Krsto Stošić:

Božić

Snijeg je prekrrio zemlju. Sva je priroda u bjelini. Sunčano svijetlo razdragalo se svojim sjajem po bijelim sagovima, pa se u slavi i čaru odrađuje kao žeženo srebro. Zrak samo titra i titra. Ne usuđuje se ni lagani lahor, da prozuj kroz zaspala stabla. Čista modrina neba presvodila je divnim kubetom svu prirodu.

U bijelom polju skrivena su zamrzla zrna pšenice. Vilin veo od bijele magle pokriva neke tajne dolina. Potok tiho rominja i nešto šapuće, ali opet se skriva pod ledenom korom i snijegom. Mlada stabla bjelogorice pružaju nježno grančice bez lista, sada kilnjaste snježnim pohuljicama. Njihove lagane sjenke bratime se po djevičanskoj bjelini snijega i grle se jedna s drugom. Na brijegu se redaju vile svojim visokim vršcima, ogrnute snježnim ka-

banicama, kao zamrle straže U šumi svako stablo mirno spava i sniva o budućem proljeću.

Na horizontu oštro se razabire niz bjelasatih vršaka gorostasnih planina, kao da cjeļivaju modro nebo.

Cijela priroda svečano miruje. Zemlja obučena u ljljanskoj bjelini nešto čeka iz visina.

U snježnim kućama seljaka danas je zelen bor, okičen darovima i svjećicama. Tu je „Bellehem“ s Dječcem. Dječica sa starijima poput anđela pjevaju božićne pjesmice.

Vani je ledeno, u kući toplo, a u srcu najtoplije. Tu dragost toplu i rajsku dariva Spasitelj, koji se među ljudima rodio i u njihovim dušama preporodio. Stoga je došao čas, da pjevaju ljudi s anđelima:

Slava Bogu na visini, a mir ljudima dobre volje na zemlji!

Don I. Vuletin:

Božić u Primorju

Jedne godine smo opisali, kako se slavi Božić u zagorskim našim mjestima i kakvi su običaji narodni i crkveni. U primorskim mjestima i po otocima Dalmacije drugi su običaji i proslave. No i jedni i drugi imaju neke zajedničke tačke, osobito upogled narodnih običaja.

U primorju su sela na okupu, sa svojom jednom zajedničkom crkvom, lijepim zvonikom i milozvučnim zvonovima. Kako je Božić za narod dan najvećega veselja, jer je uspomena porođenja Božjega Sina, najveći datum u povjesti čovječanstva, tako je ta radost zajednička svima, i zagorcima i primorcima.

Svaka crkva, svako mjesto u primorju ima svoje posebne crkvene običaje i prama tomu slavi crkvene godine. Dok je to po zgori jednolično i sve kao po jednom kalupu, po primorju je to veoma različito. U primorskim crkvama lijepo je uređeno crkveno pjevanje, u mnogima su i orgulje, u većim mjestima seoska glazba, razna prosvjetna društva. Ljudi su uvijek s kupljeni, često se vidaju i lako opće među sobom, izmjenjuju svoje misli i nagore. Pučka škola i prosvjeta davno je već uvedena, knjige društva sv. Jerolima čitaju se u svakom selu. Stoga je socijalni i ekonomski život više razvijen. U mnogim mjestima božićni običaji izgubili su svoju vrijednost, jer hoće da ih prekroje po građansku, kako su prekrojili i narodno odijelo. No još mnoga mjesta uzdržala su svoje nepatvorene božićne tradicije i vrše ih velikom ljubavlju i zasonom. Mjesta pretežno ribarska i zemljoradnička to čine i danas onako kako su činili naši oči i pradjedovi.

Naravski ondje, gdje se uvukao malogradački element, tu je mnogo toga iščeznulo i zato je često puta čuti žalbe seoskih staraca na ona blažena vremena, kad se Božić slavio sasvim drugim slavljem negoli danas. Ipak, ako je narod prošao razne metamorfoze i pomalo se o-

dalečio od primitivnih običaja, zato je crkva još uvijek ostala konservativna i slavi božićne svekto vine istim običajima i istom radošću. Crkve sa brojnim glasovima svojih melodičnih zvonova, pucajem i svoim nakitom sjećaju uvijek svoje vjernike na veliki blagdan Porođenja. Neke crkve proslave ovu svetkovinu, kao nijedna drugu, prije 15 dana, neke 13 dana, a veći dio 8 dana i tako pripravljuju i pozivaju narod, da se sjeli svojih starih običaja i da spoji svoje narodno veselje sa crkvenim. Tri puta na dan slave veselo zvana, kao posebnom molitvom u svim akordima glazbe Milota je čuti ovakvo slavljenje u jutrenju Zdravu Mariju, gdje su sela jedno blizu drugoga. Mornari, koji putuju između kopna i otoka, ne mogu od miline, kad različita zvana raznih crkvi proslave u jutarnjem sunraku i punom, slatkom jekom odovaraju brdima i morem.

Mnoge crkve pripravljaju vjernike božićnom devetnicom ujutro i večer. Ljube adventske pjesme pjevaju se preko rane mise, a u večer radosni pjesan: „Velika duša moja Gospodina“ Ova je devetnica najdraža svijetu, a i maloj djeci, koja svojim tankim glasićima prate crkveno pjevanje i poznate aulfone. Što je više približava Božić, to se sve više pripravljaju i roditelji i djeca. Već je uveden posvuda običaj božićnjega drvca. tako da se i siromašna djeca vesele oko njega. Ovo drveće nije bogato okićeno srebrenim i zlatnim slatkišima i praskavicama kao kod bogatiji. No zato su siromašna djeca vesela sa svojim malim svjećicama i dvije ovčice, što kupe u dućanu. Na badnji dan se rede kuće, nose badnjiaci, pripravljaju malo bolji kruh i kolači, svijeće božićna i sve, što je potreba živčnih namiraca, jer na Božić nije otvoren nijedan dućan, nijedna uopće prodaja.

Mala djeca broje satove, do koliko će doći Božić, hoće li se po-

buditi, tko će prvi čuti zvono ili prvi nužar Sve vesele oko večere čavrlja i govori samo o sutrašnjem danu. Po selu se čuje svako malo pušketanje, po starom narodnom običaju — znak sveopće radosti. Tek daleko u noći zamukne zadnji hitac. Ne čuje se ništa nego talasanje mora ili pljusak kiše ili zvižduk južnoga morskog vjetro. Ljudi su pospali rano, da se mogu i rano ustati na službu Božju ove svete noći, dok djeca snivaju anđeoske sne i gledaju anđeliće zlatnih krila, gdje silaze od Betlema i pjevaju: „Slava Bogu na visini, a mir ljudima na zemlji dobre volje!“

Ponoća su. Prvi mužar pukne, a za njim se oglašuje crkvena zvana. Puca se i slavi, slavi i puca, da je milota. Svijet se diže, mališi prozivlju. Božić je došao i nazivaju ga svojim roditeljima. Svatko hrli k crkvi, koja je rasvijetljena više nego obično. U mnogim crkvama po primorju pjeva se Božićna Jutrnja. Lijepo riječi psalama i štenja, osobito zadnjih homilija diraju u dušu svakoga i razumljivo se bolje otajstvo vječne Riječi. Zatim slijede božićne Mise. Prva je najsvetčanija, u noći. Preko ove župnik nazivlje svome puku sretan blagdan, na što mu puk i odvrti po običaju mjesta ili „i Vami“ ili „s Vami zajedno“. Preko Misa pjevaju se božićne omiljele pjesme „U se vrime godišta“, „Spavaj, spavaj Djetiču“, „Veseli se Majko Božja“ i t. d. Kad vrši služba Božja u crkvi, tada narod jedan drugomu čestita velike blagdane. Videniji u mjestu, sto glavac, crkviinari, opć. prisjednici ili župan, Bratovština idu u posjete svomu župniku i načelniku, ako je u mjestu općina, a gdje je nema, tada čestitaju glavaru sela i kod njih se nešto zakazi božićne slastikarije i domaće rskije.

S. L. VUČIĆ

Uzeli su mi cipele...

Stade voz. Izidoh i upih pogledom sliku prekrasne prirode: tamnozeleni vijenac crnogoričnih šuma, nad kojima je sa sjeveroistoka Romanija raširila svoja krila gordo i ponosno kao orao, kad ga privlači gar vedrih visina i blist žarkoga sunca. Iznad zelenih šuma i sivih pećina smije se nebo. Razdragalo ga teošenje jesenjeg sunca. Po modroj nebeskoj pučini povlače se samo gdjegdje bijele koprene. Da, vedro je danas ali, znajte, pred dva dana je to nebo proplakalo teškim, krupnim suzama; toliko ih je bilo, da ih zemlja nije mogla da upije i zato valja junački gaziti blatnu cestu s koje sam doskora sarenula a vlažnu livadu.

Idem stazicom i slušam romon Miljacke, što teče uz livadu. Čudno! Danas mi je pjesma te rijeke meka i tugačljiva kao prigušena jecaj na rastanku. — Zar žališ mutna vodo, što su opustjele vrve na chalama tvojim? Ili jecaš možda, što su zamrle skladne pjesme tvojih poznatih pjevača? Ili te tuga meri za suncem, koje je danas tek malo zлата prosulo po valovima tvojim, pa se brzo negelo k zapadu tamo iza onoga gaja, gdje se pod stećcima bogumilske kosti već davno u prah pretvorile?

I tko zna, koliko bih pitanja još stavila da me znatiželjnosti nije oteo glas tjeke, koji je sašao niz brežuljak, te u livadom uputio prema meni iz daleka razabrati tek neke riječi. Zadržih se! Sam sobom govori sve jače i jače. Da li je lud? Ili je postao kukavnim plijenom strastvene pohlepe za pićem? Ne, ne mijenja smjeh!

Još nekoliko koračaja i pogledam bolje: prema meni gazil blato još

Kroz cio dan se čuje puškaranje, osobito za vrijeme objeda. U svakoj je kući i obilatije i radosnije. Oko božićne svijeće i kolača svi se skupe na molifuvu i blaguju u najboljem raspoloženju.

Poslije podne u crkvi se pjeva večernja, a u nekim mjestima, gdje nijesu skupno sve kuće, ostavi se ta služba za dan sv. Stjepana.

Tako crkveni obredi traju svih onih dana, do konca godine. Na Silvestrovo pred večer je svečani „Tebe Boga hvalimo“, a na Novu godinu opet uz pjevanje crkvenih pjesama velika Misa uz propovijed i nazivanje sa strane župnika. Sve se lije-po dovrši poslije podne blagoslovom i zazivom Duba Svetoga na početku godine, da On upravi svako djelo naše i da nam bude u pomoći.

I ako su se u primorju izgubili mnogi lijepi narodni običaji za Božić, ipak je još nešto ostalo, kao kod nijedne druge svetkovine. Opaža se, da sela, koja su bliža gradu, više gube narodni karakter, nego ona, koja su udaljenija. Gradski život i oponašanje gradskih običaja konvencionalizma ubijaju i truju narodnu dušu. Po otocima se božićno slavije i običaji drže još više negoli u primorskim mjestima. Oni znadu izvesti u crkvama divne rasvjete, nakit crkve je bogat, a pjevanje je uzorno. Otočani su u svemu tradicionalniji negoli pomoćni i više uzdrže stare crkvene običaje. Stari su naši vjere bili privrženi crkvi i brinuli se za nju. Obogatili su svoje crkve mramornim oltarima, srebrenim svijećnjacima, svilenim odjećama i misnim ruhom. Sve je to bio znak žive vjere i pravoga religioznog života. Dao Bog, da se taj duh opet povrti u da našnji i budući naraštaji!

dosta mlad čovjek, na glavi mu žandarska kapa, odjeven u stare vojničke hlače i otrcan kaput, u lijevoj ruci drži štap, a u desnoj komad crnoga kruha. I što bliže dolazi, tim jače, bolnije zbori: „Uzeli su mi cipele, osto sam bos, meni je zima. Uzeli su mi cipele i još kažu, da sam lud! Ja lud?! Neka mi cipele dadu!“

Pogledah bolje, zbilja bos je. Samilost je nježnom rukom dirnula dušu moju. Hljedoh da zirnem u njegove oči. Po njima ću spoznati, da li je lud ili ne. No te oči nijesu bile šircim otvorene vedrini dana i ljepoti prirode, ne, kapci su zastirali pogled koji se zaustavio na blatnim nogama i blatnoj stazići. Mišljah da će stati, da ću iz njegovih usta čuti priču bijede, nemile drugje njegova života. Ne, nije stao, jurkao je kraj mene i vikao neprestano krepkim, bolnim glasom: „Uzeli su mi cipele, osto sam bos, meni je zima, a oni kažu, da sam lud!“

Stadoh, da vidim, šta će, kuda će. Zurio je dalje blatnom stazom po livadi i udario pravcem prema stanici. Još koji časak i nestać ga iza vrbovoga granja s one strane Miljacke. Zračni talasi donose još riječi njegove tužbe. Ne vidim ga više. Stojim, slušam i čini mi se, da žujem jecanje duše, sapete okovima materijalne bijede.

Lišen dobre, koje ga je branilo od studeni i blata, juri bijednik prema stanici, da nađe, da dobije, što mu tijelu treba.

A šta rade legije onih, kojima je neprijatelj spretao i zlobno oteo dobro, blago duše? Zeba li pod ledenim dahom grijeha? Osjećaju li, kako je ogavno blato strasti?

D. Krsto Stošić:

KRAPANJ

Ostrvo i žiteljstvo.

Nekih 10 km po moru k jugu od Šibenika leži malo ostrvo Krapanj (Krapan). Jedva je dug 1 km, najširi 700 m, a najuži 16 m. Nigdje brijega, a nad morem nije više od 1 1/2 m. Žive vode nema, a more je naokolo vrlo slano. U bunare siljeva se voda s kuća. No ima selo ljepi zdenac s naplavom, iz kojega se ljeti dijeli voda vrlo ograničeno. Otočić je sa sjeveroistočne strane pun krasnih borova, dok su se s istočnojužne stisale kamene kuće s jedan, dva poda. Oko njih su razne pregrade, u kojima je svašta. Selo ima 1.500 duša, 200 kuća i preko 200 brodića. U uvali prema jugu sagrađeno je bezbroj malih braništa u moru, ograđenih brnistrom, gdje sigurno stoje povezane lađice. Od otočića do kopna (šibenskoga) jedva je 400 m, a promet je uvijek živ. Ukrcavaju se i iskrcavaju ljudi, životinje, hrana, sve. Kad za par časa pristane uz gat parobrod, čudiš se, odakle se sakupila tolika djeca. Žene stoje podalje i predu. Predu i razgovore. Neke znađu, tko je i za što otišao u grad i šta se komu kuha u loncu.

U selu je najviše Aralica, Banovaca, Baraka, Curavica, Dumica, Govića, Jurića, Kalabrića, Kalaisa, Lukša, Milutina, Njanjara, Pivaca, Prebanda, Svirčića, Španja, Šperanda, Šmera, Tanfar, Tudića, Jerama, Vilica i Vukelja. Svi su valjani težaci, ribari i pomorci. Nigdje se ženske ne bave težavom toliko, kao u Krapnju. One i kopaju polovinu šibenskoga polja. U svanuću već su na određenom mjestu u polju. U kući ih pak čekaju drugi posli.

Prvo naselje.

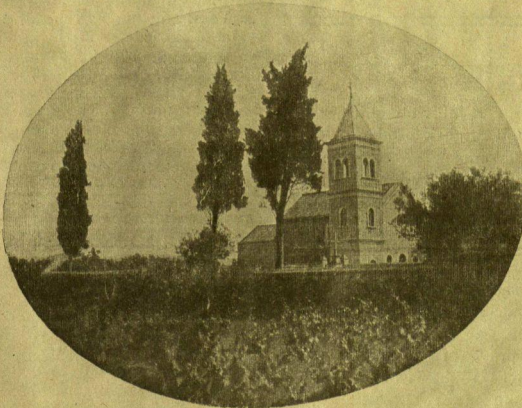
Dugi niz stoljeća Krapanj je bio posve bez ljudi. Sav je bio šuma, pa je otočić izgledao iz daleka kao zeleni smaragd na moru. Šuma je bila „na diku pokrajine“, kako kaže jedan stari rukopis. Ostrvo je pripadalo šibenskom kaptolu, a ovaj ga je prodao g. 1436. Tomi Juriću, šibenskom plemiću, koji svoju lozu vuče od bibriskih Šubića. To na je na otočiću stao graditi kaplu, ali u to umre. U oporuci ostavi, da se Krapanj predade franjevca bosanske vikarije. Njihovi su nasljednici danas fratri provincije sv. Jeronima. 5. XII 1446. sastadoše se kod šibenskoga biskupa („in sala palatii novi episcopatus“) pet sinova pok. Tome uz više f anjevaca. Baštinići utvrdiše s redovnicima, da se na Krapanj nitko ne smije naseliti, niti kome darovati zemljište, pače ne smije se puštati niti blago pasti. Kad su fratri primili otok, uzeše na sebe dožnost, da nadgrade kroz šest nastajnih godina (od 1446.) crkvu i samostan. U ovom im poslu pomogoše sinovi pok. Tome i Juraj Radoslavčić p. Stjepana. No ni oni sve ne dovršiše. Znadem, da je po želji u oporuci Mihovila Šimeonovića (kasnije Šemonića), šibenskoga plemića, fratar Mihovio Mikulović pošao u sv. zemlju na grob Spasitelja. Za to mu je bilo isplaćeno pri odlasku 12 dukata, a na povratku (28. 1. 1493.) još 28, koje je on odredio za gradnju crkve sv. Križa na Krapnju.

Crkva.

Nije velika. Oblik je i odveć duguljast. Interesantni su svodovi i tanki stupovi ispod kora. Jedan kame,

uzidan u koru kaže nam, da je crkva blagoslovljena g. 1523. (AN. D.MDXXIII. V. MAH CONSECRATA... HVIVS ECCL...) Na lijepom glavnom oltaru od mramora naslikana je sv. Jelena Križarica i sv. Frane. Na Gospinu oltaru u srebrnom okviru krasna je slika Madonne s Djetićem. Posve je dobro sačuvans. Odičelo s finim pozlaćenim mrskama i zvijezdicama, andeoska nevinost Djevice i radost Isusa pokazuju vrsnoga majstora sienske škole. Oltar sv. Križa ima malo Propelo, o kojemu je predaja, da su ga donijeli franjevci iz Bosne. Tu se pokazuje i nož, koji se zavinuo, kad je neki bezbožnik htio ubosti Propelo. Interesanta je četvrti drveni oltar sv. MADONA MARIA FO DE CODAM MIZER ZORZI RADOSLAVCICH MORTO

[NEL MDIII.
E SVBITO POI LA MORTE FO STIMA DUCATI CINQUE
CENTO LA CHAXA GRANDE FO DE DITO CHONDAM
MIZER ZORZI SUPRADITO PRO SUO TESTAMENTO
ORDINÒ CHE NELLO LOC.) DE CRAPANO PRJ SUA ANIMA
LI FRATI CELEBRANO OGNI SETIMANA UNA MESSA FINAL
AL COMPLIMENTO DELLA MITA DELLA DITA CHAXA QUEST)
LEGATO PAGANO HEREDI DE CONDAM MIZER ZORZI LIGNICICH

Nešto ćemo reći o porodici ovdje spomenutoga Radoslavčića. Zvali su se i Krusvenčići. U 14. i 15. vijeku bili su gospodari Rakitnice, Okita i Kamene u vodičkom polju. Juraj (Zorzi) bio je sa sestrom Vladom pokrovitelj sv. Lovre u Merinjama i sv. Marije u Zlariu. Papa Eugen IV. bulom od 1436. dozvoli i pohvali baštinike p. Tome Jurića i Jara Radoslavčića, što se zauzeše za Krapanj. Juraj (kao i drugih devet plemića) bio se obvezao g. 1444. sagrađiti u šibenskoj katedrali svoj oltar. Kad je umrla Marija udova Jurjeva, određeno je bilo, prema njezinoj oporuci, da Juraj Linjičić (koji je baštinić kuću Radoslavčića) dava sedmično izgovarati sv. Misu u Krapnju.

Samostan.

Pregrađivaa je više puta. Na jedan je pod, ali ima 12 soba. Kloštar sa zdencem je lijepa kamena radnja u stilu kasnije renesanse. U blago valištu je velika slika „Gospodinova večera“ od Frančeska de Santa croce (1516-1584), sina Jeronimova, koji je po Dalmaciji izgradio više vrijednih slika, kao onu na glavnom oltaru sv. Marije na Hvaru i ikonostas na glavnom oltaru franjev. crkve u Orebiću. Vrijedno je još spomenuti jednu bizantinsku Gospu u blagovalištu.

Biblioteka nije velika, ali posjeduje dvadeset i tri inkunabula. Najstarija je biblija iz g. 1447. — U arhi-

jim ornamentima i palom s raznim svetiteljima.

God. 1906-7. crkva je bila restaurirana i nanovo popločana. Nadgrobne ploče s hrvatskim i talijanskim natpisima bile su uklonjene, a da ih nitko nije niti zabilježio. Natpisi su bili otučeni, a ploče upotrebljene za podrum B. u Šibeniku. Iste godine oboren je stari zvonik od g. 1801., a sagrađen novi mali s dva poda. S njega je vrlo lijep pogled na cio Krapanj, na more i kopno, a osobito na zeleni poluotok Oštricu i okolna brda.

Iz sakristije je nestalo bogzna kada skupocjenih starih paramenata. U zidu stoji ploča s natpisom od g. 1506., a glasi (točno):

Inače Krapljani su se najviše borili s Turcima g. 1646. Oni su plijenili turska polja i njihove ljude. Zato bosanski vezir pošalje na nje odred vojske. Krapljani ih odbiše na riječ fratra Petra Mezalinovića iz Zadra, koji je u jednoj ruci držao križ, a u drugoj mač. O. Andrija Kačić zove naše junake — vitezovima!

Novi naseljenici.

Kako smo vidjeli, fratri nijesu smjeli nikoga naseliti na otok. No sila je jača od zakona. Bježeći pred Turcima nahrupiše na Krapanj najviše Grebašićani, osobito g. 1530., pa oni iz šibenskoga Donjega Polja i Vrhpoljca. Pribjegohu tobože privremeno, ali mnogi ostadoše stalno. Fratri su bili u škripcu. Kad bi kome dali zemljište za kuću, na nje bi akočili baštinići Tome Jurića i tražili to zemljište za sebe ili odštetu. Već i g. 1774. neprestano ističu fratri svoje pravo na cio otok, na kome nitko ne smije bez dozvole gvardijana ni graditi ni popravljati kuće. No vječne su borbe dodijate, a fratri su sve više popuštali od svojih prava. Na jednoj mapi (u samostanu) od g. 1770. vidi se, da su još dva dijela pošumljenog otoka pripadala samostanu. No pred desetak godina jedva osta franjevcima i onaj dio goja, koji su sad zidom opasali.

Župa.

Kad su Grebašićani naselili Krapanj (1530), došao je s njima i njihov župnik Daljni župnici (sve glagolaši) nazivali su se župnicima Krapnja i plovanima Grepca. Tek g. 1652. preuzimlju krapnjaki fratri župu (prvi je bio fra Serafin iz Šibenika), pa im je pripadala i Grebaštica, koja je g. 1878. dodijeljena jadrtovačkoj župi. Župске matice sačuvane su od g. 1630. Njih je pisao pop Nikola Dragan sve do 1642. nalaze se upisi fra Stjepana Skiaunovića, župnika i gvardijana, glagolačkim pismenima, što nam svjedoči, da su i franjevci glagolali misu. Iste se god. nalazi i pop Grgur Lisunović kao župnik. Od g. 1642-1652. piše župnik Dam Mate Despot (ili Despotović) sve matice glagolicom. No od 1686-1693. pop Ivan Peškojević piše sve bosančicom.

Škola.

Krapanj je valjda prvo selo, gdje je država otvorila pučku školu. To je bilo 1. januara 1811. Prvi je učitelj bio fra Ante Vilica, krapljanin. Imao je 13 učenika i poučavao ih u samostanskoj „škularici“. U jednom izvješću (čitam to u arhivu) od 10. aprila 1811. piše učitelj za pojedine učenike: „Legge salterio, abbecedarlo, còmbina lettere“. God. 1866-7. opet je bilo samo 13 učenika, no tekstovi školski bili su hrvatski. Dana dolazi dnevno toliki broj učenika iz Krapnja u šibenske srednje škole.

Čudan pjevač i jedna mudrica.

Krapanj ima čudnoga pjevača, Josipa Jerama. Slijepac od rođenja. No u kojugod nedjelju i blagdan on će u crkvi otresti epistolu napamet. Sve ih zna kroz cijelu godinu. Osim toga zapjevati će on i koju lekciju svetaca napamet.

Razgovarajući se s nekoliko ženskih upitah ih ošalno: Bavite li se i vi politikom? Koje ste stranke? One mi odgovoraju: Zemljoradnici! Ja ću: Ka-

Grobište.

Nadžalost je dosta zapušteno. Spomenika je nestalo. Ljepše su dvije grobnice redovnika od g. 1828 i jedna s grbom, na kome je lav i ptica (valjda plemića Križančića). Grobnica šibenskoga plemića Kosirica bila je porušena već g. 1714. Nestalo je pred nekoliko godina đapače spomenika s križem, pod kojim su poživali poginuli u boju s Turcima g. 1500. i 1678. Jedno se još vidi na ulomcima nekoga groba te godine.

ko to? Na to će jedna: Šta ćeš! Kad smo na ovom svijetu svi — zemlja!

Spužvarstvo.

Jedino su Krapljani spužvari u našoj državi. Spuge su kosturi spužvarskih životinja, koje rastu u morskoj dubini od 2 m. do 600 m. Imaju ih u Jadranu, u Sredozemnom i Crvenom moru, oko Cejlona, Kube, Floride itd. Grci su poznati kao dobri lovci spuga, kojih ima mnogo oko njihove razvijene obale i otočja. Oni idu u lov s lađama velikim do 30 tona. Naši Krapljani imaju za to lađe samo od 4-5 tona. U takvoj lađi su samo dva lovca, rjeđe tri, a ako imaju ronilački aparat, bude po 7-8 ljudi. Prije svjetskoga rata upućivalo se u lov do 80 brodica. Išli bi do Trsta i do Budve. Danas ide jedno 30-40 lađa samo do Silbe ili Nina ili do Korčule. Polazi se u martu ili aprilu i ostaje se u lovu 50-60 dana. Jedan brodar vozi, a drugi ostvima lovi. Može dosegnuti spužu u dubinu do 15 m. Dandanas ima u Krapnju 21 ronilački aparat. Njime se može loviti spuga u dubinu do 40 m, dapače i 45. Gdje god pohupa odvuče ronioca u još veće dubine ali su neki nastradali životom. Što većih što manjih spuga pohvataju Krapljani od 3000-8000 komada. Proizvod prije rata iznosio je do 60.000 srebrnih kruna. Spuge su kupovali ponajviše trgovci iz Trsta, koji su kao posrednici zgrtali silne pare. (Isto kao i od dalm. višanja, buhača i bajama.) Nažalost i danas idu spuge većinom preko posrednika u Trstu, a dobar dio se prodaje direktno u Njemačkoj. Cijena je po komadu 3-5 Din. H.

Bolanča poslije sloma Austrije pokušao je prodavati direktno spuge u Francusku, za industriju i rafirane za toaletu, ali je posao napustio. Danas zakupljuje mnogo spuga g. Ante Novak i kapetan Selestrin te rasprodaju po našoj državi.

Već g. 1911. ustanovila se u Krapnju ribarsko-spužvarska zadruga uz pripomoć vlade. Rad je bio uputio g. inž. Tončić iz Splita. U Krapnju je bila ustanovljena i čistiona za spuge. Čiste se pomoću solne kiseline od 15%, kojom se vade sastavine kamena. Bijeljenje spuga vrši se pergamonom i natrijevim sulfatom. Posao je pak dugo zaspao. Poslije rata opet je oživjela zadruga, ali lovci s ostvima ustanovili su drugu za se. Od početka ove godine napokon se obe zadruge spojile, a tome su veselom činu prisustvovali delegati Direkcije pomorskog saobraćaja, lučke kapetanije i Zadrugna Saveza. Zadruga broji oko 150 članova.

Ne smiju se loviti spuge manje od šest centimetara. Najveća spuga, koju mogu uloviti krapljani popije do 4 litre vode. Naša vlada g. 1924. odredila je bila, da ronioци ne vade spuge u dubini manjoj od 16 m, eda tako ostanu za one, koji rade ostvima. Novom zadrugom ta je naredba suvišna.

No u interesu spužvarskog obrta trebalo bi odrediti bar tri zone u našem moru, gdje bi se u pojedinima svake treće godine lovile spuge. Znanstveno je naime dokazano, da spuge trebaju po prilici tri godišne, dok prilici odrastu. K tome trebalo bi da ronioци ne čupaju sasvim sitne spuge.

Nikica se prene i nedaleko pred sobom opazi sablastan djedov brod. Nešto mu stegne srce. Protirne. Ustakne nekoliko koračaja natrag.

— Vрати se, Dare, reče Nikica. Pratiš ću te do pred kuću.

Dare je opazila, kako podrhtava Nikičin glas. Vidjela je bljedilo, što mu je zalilo lijepo lice i skrivenu bol, pomiješanu sa strahom, u dubokom plavom oku. Nju su prošli bladni srsi, kad je pred sobom opazila prokleti gusarov brod. Bilo joj je neizmerno drago, što je u blizini svoga Nikice. Stisla se uza nj kao plaho srnče i naglim se koracima vraćahu obojica bez riječi, zamisljeni.

— Spavaj mi slatko, mila Dare, rekao joj je Nikica na rastanku.

— Bog mi te čuvao na putu, Nikica moj, odvratila Dare i uletila naglim korakom kroz proštrana vrata kućne avlije.

Kad se Nikica vratio kući, našao je večeru na stolu. Večerao je sa svojim ukucanima i otišao odmah na počinak, jer je morao sutra vrlo rano ustati. Nakon kratkoga vremena zaspao je tvrdim dubokim snom. No odjednom zastene, kao da mu je grudi pritisla grozna mra. Užasna sanja uznemirila mu je slatki noćni počinak. Čuo je strašan hrštam bijesnoga morskog valovlja kroz crnu noćnu tamu. Žviždali su odnekuda isprekidani konopi broda, što se horio sa sverazornom olujinom. Njihov žvižduk sličio je psici ljutih otrovnica zmija, koje su vijorile razbješnenim nebom i priprijevale ukletu pjesmu stravične smrti. Zapomaganje ljudskih glasova pretvaralo se u nerazumljiv urlik, jakanje, zavijanje, ridanje. Tamnom su pučinom sjeknule munje, razjurile tmine i strašna paklena noć pretvorila se za trenutak u još grozniji dan.

On je stajao na brijegu pustog otoka. Pred njime i za njim redali su se na zapjenjenom moru kao strašne nemani vlačni crni avetni otoci i borili se s morskim aždajama, što su iz gorostasnih valova pružale hiljadu ruku i zeleno-srebrnih jezika. Tamo u blizini otočja rasparanih jedara, ispucanih konopa, prelomljenoga jarbola dizala se na hrpte valova i spuštala se u strašna morskla žvala velika škuna. Vidio je njezine nesretne mornare, gdje su polegli na palubu, prihvatili se konopa, drvija i brodskega namještaja, da ih more ne odnese. Najednom s obližnjeg otoka otisnuo se prama škuni nevelik, no jak brod. Osam ljudi kao osam džinova sjeklo je valovlje čvrstim dugim veslima. Pred svima na provi upoznao je svoga strašnog djeda. Bio je visok poput tamnoga stoljetnog cipresa. Širio je ruke i mabao prama škuni smijući se paklenoj smrti, što je iz divljih valova razapila proždrljive ralje. Šakom kao željeznim klijestima uhvatio se za debeli gvozdeni lanac, što je tukao niz bokove škune. Podigao se iz broda,

po lancu poput vukodlaka popeo se na škuninu palubu među nesretne mornare, koji ga dočekale kao spasičelja. Naglim širokim korakom prošao je palabom, dohvatio dug debeo konop, pričvrstio ga za kljun škune, a kraj mu bacio u brod. Ljudi iz broda prihvatili su kraj konopa i zavezali prama kopnu, dok njegov strašan djed skočio je na kormilo škune i krenuo s njom u zavjetrinu, gdje more nije tako bješnjelo. Kad su se mornari u brodu dovezli na kraj, stali su potezati škunu konopom, što im ga je grozni njihov vod bio bacio, i za četvrt sata škuna je bila smještena u 'tihoj luci.

Tko da opiše veselje i zahvalnost spašenih mornara? Padali su pred noge svojih spasičelja, žarkim poljupcima i toplim suzama obasipali su ruke, koje su ih istrgle iz ralja stalne smrti. Obecavali su im bogate nagrade. Oni dolaze iz Levanta. Škuna im je puna mirodija, svilenih tkanina i zlata. Moći će blati najbogatije darove. Njegov strašni djede, koji je u tom času primio izgled i geste milosrdnoga suverena, izjavio im je više puta, da oni ne spasavaju ljude za nikakvu nagradu, već iz kršćanske ljubavi. Staviše on hoće, da ih ugrije i okrijepi u svoj, i ako siromašno, kućici.

Svi oni otiđoše za njim. Vesela vatra sa stotinu zlatnih plamenova osvjetljavala je i grijala veliko ognjište. I on, Nikica, sletio je sa brijega te se krišom došuljao do ugrijane sobe. Skrio se u kut iza velikoga sanduka, samo bi kadikad provirivao i gledao, što ljudi rade oko vatre. Pred njima su stajale zdjele kuhanoga mesa. Miris debele ovnovine širio se prostorom i dražio mu tek. No on se nije usudio izaći iz svoga skrovišta i primaknuti se stolu. Bojao se svoga strašnog djeda. Njegov krvavi žestoki pogled proždriao je vatru, zdjele i cijeli prostor. Veliki zemljani vrč sjao je u njegovim rutavim rukama i napajao svoje gostove plamenim vinom. Oni su polepno pili, kao da lijejavu u bezdane jame. Odjednom svima su klonule glave i strovališe se kao mrtvi oko vatre. Djede je bacio vrč, trgnuo je crn velik mač, što je visio na zidu i jednom po jednom proboo srce. Krv, rumena ljudska krv trgnula je iz isprobadanih grudi nesretnih gostiju. — On je u svome skrovištu riknuo od užasa poput ranjenoga lavića.

— I ti si ovdje nitkoviću, zaur-lao je djede te mahnuo mačem, panim krvi, prama njemu.

Krv ubijenih mornara štrapanje ga po glavi, po obrazima, po prsima. Osjetio je na jeziku njezin slani okus, a njezin ga je miris napanjao užasom. Činilo mu se, da će od strave promjeriti pamću. Htio je bježati. No djede zagrmu gromornom tutnjom: „Drugovi, na posao!“ Zgrabili su ubijene mornare i odvukli ih preko kućnoga praga. Ognjište je ostalo prazno. On sav drhčujući skočio je iz svoga skrovišta i pobjegao.

Djede i njegovi drugovi bacili su ubijene ljude u škunu, opjačkali iz nje zlato, mirodije i svilu, te krvavu i pustu rinuli u bijesne noćne valove, neka noć i strašna morskla pučina zamete trag njihovome zločinstvu. I mrak crn težak zavio je sve, škunu,

Valtazar Vijolić:

Iz novele „Djedov Grijeħ“.

I. poglavlje.

Star, crn, glomozan brod bačen na obalu zarlo se napuklim bokovima u srebrno-sivi pijesak kao hiljadugodišnja pocrnjela svinga i gleda kroz ždrijelo morske drage u daleko zamisljeno more. To je gusarov brod. Trane tu već godine i godine, ali se ne raspada. Prkosi bijesnim zimskim valovima, ljetnim avetnim olujama, plamenom suncu i živi još uvijek sablastnim životom kao ukletu čudovište.

Pričaju, da u noći vide na njemu golemu crnu ljudinu. Odjekuju mukli udarci u strašnoj utrobi broda i žalostan otegnut urlik razliježe se usnulom drgomom.

Toliko puta htjedoše ga zapaliti. No vatra se gasila pod njegovim paklenim rebrima. Sjekire, što ga htjedoše sasjeci, drobile su se, a ruke, što su na nj zamahivale, trnule su i ukočene klonule. Ništa nije moglo da uništi strašno svjedočanstvo krvavih zlodjela Ivana Marinovića-Kokasa, djeda Nikičina.

Svileno mirišljivo predvečerje o-smjehuje se u ljubičastom treptaju nad brežuljcima gusarove drage i ovate u zelenim modrikastim lila

cvjetićima na mirnoj blistavoj morskoj razini te ulazi neopazice u Nikičinu dušu kao vizija, sanja, gutljaj opojnosti. Drhti mu mlado zaljubljenno razdragano srce, a usne pričaju nešto dugo, slatko njegovoj vjerenici Dari.

— Noćas ću, Dare, u grad. Donijet ću ti napokon obećani lanac.

— I medaljon, ne zaboravi, Nikica.

— Dakako i medaljon, da u nj metneš moju sliku. Neka danju i noću počivam na tvome srcu, ako me ono ljubi.

— I ti još sumnjaš, Nikica moj? Još dakle sumnjaš...

— Ali, Dare, ja te tako silno ljubim, da moja ljubav hiljadu puta izazivlje sumnju, da me ne ljubiš barem tako žarko, kao ja tebe.

— Ma ljubim te žarko, žarko, žarko kao žedan vodu, slijepac svjetlo, bolesnik zdravlje, duša raj.

— Hvala ti, dušo! No reci mi, hoćeš li ikad skinuti moj dar s vrata?

— Nikada, kunem ti se!

S obližnje terase prosu se tištinom predvečerja zvonak djevojičin glas. Nikicu je zvala na večeru sestra Venka.

GOSPODARSKA ŠTEDIONICA U SPLITU

Najveći dalmatinski zavod na zadrugnom temelju.

Poslovni udjeli Din 2,500.000.—

ULOŠCI: 1924. Din 2,890.000.—; 1925. Din 8,096.000.—; 1926. Din 12,297.000.—; 1927. Din 17.000.000.—

Uloške ukamaćuje najpovoljnije.

KUPUJE DEVIZE I VALUTE, TE OBAVLJA NAJKULANTNIJE SVE BANKOVNE POSLOVE.

more, ljude i stvari, a Nikica je osjećao, gdje tone, tone kroz nepoznate sive paste dubine, kroz vlažne ponore u bezdan, i ne zna ni sam, kako se našao na obali kod rodne kuće. Mekan vlažan pijesak škripao mu je pod nogama. Oj jednom pred njime izraslo je strašna neman. — Uhl — To je njegov djed.... Krvolok, sav je ogrezao u krvi. Skočio je k njemu na pijesak s onim istim mačem, s kojim je probio srca mornara sa škanje, a on mu se bacio sklopljenih ruku pred noge i vas držeći molio ga i zaklinjao: Djede, ah djede moj, ne ubijaj me u cvijetu mladosti moje, poštedi jedinoga svog unuka, smiluj mi se! No njegova paklena žena izlijevala je na njega prokletstvo, plamen, gnjev. Njegova gusarska ruka nije poznavala samilosti ni ljubavi, pa ni prama svojoj krvi. Rinula mu je oštar mač u prsa. I strašan glas grmnuo je obalom: „Umri!“ A on je pao na pijesak. Krv mu je šiknula iz duboke rane i oblila mu čelo, lice, prsa. Padao je u nesvijest, no ipak je dobro osjećao, kako ga grabe one strašne ruke i nose ga, nose u crni ukleti gusarski brod, što tu godine i godine leži zabijen u pijesak. Osjeća, kako ga polaže ta neman u dno broda — i taj brod pretvara se u njegov grob. Eto on tu leži. Ništa ga ne boli, samo trne od užasa, od strave... Čuje nečiji glas, jecanje, plač. — To ga oplakuje njegova Dare... Čuju se njezini koraci u sitnom pijesku. Obilazi oko broda... Hoće da uđe a nj, no uzalud. Ne

dade joj onaj strašan lik, što se koči u obliku vukodlaka na palubi broda. On je tuče, odbija i baca beznadnu daleko u pijesak. O Dare, Dare moj! — hoće da joj se javi, no i njemu su usta obamrla. Jezik mu se skorio kao hrastova kora i nepomičan mu leži među zubima. Pa čuo je, gdje je nešto ljusnulo u more. To se utopila za njime od očaja njegova Dare.

Nikica se trgne iz strašnoga sna. Drhtao je poput ribe na ostima vas posat debelim kapljama znoja.

— Groznoga li sna! Oslobodit me, prečista vrpoljačka Djevice, od svakoga zla — uzdahne on duboko i prekrsti se.

— Nikica, ustani!... Ustani, Nikica, začuo je očev glas iz obližnje sobe.

Ozvaio mu se, skočio iz postelje i stao da se oblači. No strašan san još mu je obuzimao cijelo njegovo biće. Hladni srsi još uvijek prolazili su mu tijelom, a duša mu bijaše uzrujana, nevesela, tužna. Taj njegov nesretni pred, okružen pričama najsmratnijih zlodjela, utisnuo mu je žig sramote na mlado pošteno čelo. Istina, on je bio posvema nevin i neokaljan. No bio je unuk gusara, krvopije, vukodlaka. I ta ga je misao progonila danju, a uznemirivala mu slatki noćni počinak užasnim sanjama i smrtnim strahom.

Rastvorio je širom prozor svoje sobe. U nju je ušao na svilenim mekim krilima divna proljetna noć. Vlažan prohladan dah razblaživao mu je uzrujane nerve, a s visine iz

mlječne nebeske maglice osmjehnulo mu se trista bisernih zvijezda te zalijevalo mu dušu mirom i slatkim ljubavnom čežnjom.

— Ah, Bože moj, zašto moja duša nije vedra kao ova noć? Zašto se u njoj ne roje slatke sanje kao one tvoje zlatne zvijezdice? Zašto ja nijesam srećan? Ta ti znaš, da sam ja nevin kao tvoj anđeo... Ne, ne ću više da boravim pod ovim krovom, oskrvnjenim crnim uspomenama moga djeda. Nagovorit ću oca, neka selimo iz ove kuće, s ove obale, gdje se crni taj prokleti gusarski brod. Ne pristane li, a onda ću otputovati sam sa svojom Darom. Preći ću devet gora i planina, pregrzi ću rijeke i oceane i savit ću svoje gnijezdo u nepoznatom dalekom kraju, gdje ne ću biti mrski gusarov unuk, gdje ne ću na svakom koraku gledati uspomene djedovih nedjele. Oh da, tamo daleko, Darinoko zlatna, naći ću s tobom raj. A ti sada spavaš, mila dašo. Nepoznat je tebi moj nemir i moje prokletstvo. Uhi kako me je uzrujao taj strašan san! — Onaj nagli pljusak u more... to, da se utopila moja Dare..... Uhi, strašno... gadno! Prokleta tapanjolo! — Ne, ti se ne ćeš obistiniti!

Kako mu bijaše milo, što će do koji minut proći ispod njezinoga prozora! Bacit će joj kamenčić u staklo. Ako bdije, neka znade, da je tuda on prošao. Odmah će mu odlanuti. Pogled na taj dragi prozor rastjerat će mu sve njegove crne misli i slutnje.

Još sinoć sve su bili spremili za

polazak, i otac je već bio otišao na brod.

— Evo, majko, ja odlazim. S Bogom, rekao je izlazeći preko kućnoga praga.

— S Bogom, golube moj! Sreća te, srko, pratila na putu, odvratila mu je majka te izašla za njim do pred kućna vrata i gledala, kako obalom odmiče u tihu zvijezdanim blijescima obasjanu noć.

Kad se Nikica približio Darinkinoj kući, arce mu je stalo naglje kucati, a disanje mu se ubrzalo. Sagnuo se k zemlji, dohvatio kamenčić, ispružio se i već htio, da ga baci na Darinkin prozor, a iza bujnoga zelenog struka bosiljka provirila je djevojčina mila glava, okrunjena valovima zlatne kose. Dva divna žerka oka sjela su nad mirisnim bosiljkom kao dvije blistave zvijezdice, što ih je, rekao bih, Božji anđeo donio s neba, da poljepša lijepo Darinkino lice.

— Nikica, oh ti si me htio probuditi, prošaptala je ona slatkim usnama, na kojima je cvao zorin smijehat.

— Ne, htio sam ti samo javiti, ako bdiješ, da sam otišao.

— Ona je otrgla bosiljčevu grančicu i bacila je prama njemu. Neka ti miriše na putu, rekla mu je žarko.

— Hvala ti, mila, dočekao je on Darin dar u obe ruke.

— S Bogom, Dare!

— S Bogom, mili moj, uzdahnala je ona i čekala na prozoru, kako se udaljuje veliki crni brod sa bijelim jedrom iz mirne pospane luke...

Scotti Stjepan - Josip

Šibenik

Gradska vrata.

Radnja utemeljena god. 1909.

Preporuča očenjenom Gradjanstvu svoju dobro poznatu postolarsku radionu za sve vrste novoga i staroga posla

izradba brza!

Cijene umjerene!

Vlastita izradba sandala šivanih, kovanih i ostalih postola od kože i platna.

Vanjske narudžbe opremaju se odmah po želji.

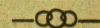
Najsigurnije možete uložiti svoje prištednje, ako ih povjerite Grdskoj Štedionici u Šibeniku na uložnu knjižicu, jer za uloške kod štedionice jamči Općina Šibenik cijelom svojom imovinom i poreznom snagom.

Prikupljeni ulošci do 1. XII. 1927. preko Din. 3,000.000.

MARKO JAKOVLJEVIĆ

ŠIBENIK

Ulica Kralja Tomislava.

Prodaja svakovrsnih pamučnih i vunelih tkanina.

Jadranski Promet

trgovačko društvo

Šibenik - Stara Obala

Trgovina brašna i zemaljskih proizvoda na veliko.

Zelite li, da budete obezbjedjeni za slučaj štete od požara, osigurajte Vašu imovinu kod osiguravajuće zadruge

CROATIA

Povisujte svoju staru osigurninu na faktičnu vrijednost.

Za sve upute izvolite se obratiti na poslovnicu potpisanog

VLADIMIR KULIĆ
ŠIBENIK

Don Marko Vežić:

Tratinčice

Dače i nedaće.

I moja domaća Marta i komšijska Stara Golić tu onomadne, boraveće u gradu, kupile, nabavile te kući donijele svaka po par tuka. Božić se primiče — razložile one — pa ako ne ćeš onda, da kada ćeš. Ni mi kućni starješine njesmo im zbog toga bijesni praljeima ispred očiju promećali, već nekuda voljki kusurili, da što grije, grije, te i tusta, tečna tučja butina.

Svatko kod nas zadovoljan, a pogotovu to i završilo kod Markana i Stanina jedinka. On svoje provodi na pitnju pašu i u ogradu potragom za gustim skakavcima. S njima se on čisto razumije, slušaju ga iza njim će, kako ne bi ni štene za materom.

Naprotiv zemanom prišlo to zadovoljstvo tančati kod Markanove majke. Šta sam se puta na svoje uši naslušao, da žali, što ih je nabavila, kad je sebi za napast nabavila. Učesto da joj uskaču u vrto, te, brsteč bitvu, osjetna joj se u tome šteta vidi. — Ta jedan put je Božić na godinu i od njih koristiti, a ostalih trista šezdeset i toliko dana, kako ćeš svu tu dugu godinu isleisati bez blitve i bez vake druge začinjene divljine? Tamam ti se pečenica "bašta"!

Stoga ih i učesto, računom se navikom prerušila, izgoneč iz vrta, kune, da ne dočekale Božića, a čak jednoga dana, zar joj se čemer ispeo na vrh glave — da ga ne dočekale ni one ni njezin Markan. Umjesto ih nadzirati i od štete ođračati, on da, ugursuz, čisa i selom sa "berekičićima" beruna.

I zar ih je za se uklela, a za drugoga ugojila i othranila . . . .

Pred desetak dana još za ranijega kod Golića oika, vriska, zapomaganja, a najstarg i isprazna kletva. Obnoć se do jarice dolabila lisica, a nju se iz stranarina zavukla, Stanina tučenje objzjanila i k svome ga brlogu prenijela . . . .

Jutros još u svicjanje moja je domaća Marta prikrla jednog ugojenoga tukca. Ta Badnji je danas dan, te ura i običaj, da se kolje, što je za klanja ovih svetačnih dana! Dok ona priklano perauša, turoban Markan tu da prolazi, te k plačnim okom zuri u Martinu rabotu. Ne promišljajuć se zar ona nestarosna, da nije svake ko popovoj mater, pa i slugžavci, a da je ra Markanovo srcu

devet kora tuge i žalosti — opruži tukca brama njemu, a time mu i desetu kora čemeri uza srce prvi, te će razdražljivo:

— Nu pogledaj, Markano, sutrašnjega božića! Da gdje je tvoj?

— Eno ga, sestro, i moga i materina u Gračini! Klela ga je i uklela!

Gračina je grdesna ponad selom kosurina, krcata štrapa, jametina, a lističjih brloga. Odonuda se noću učesto zaliječu lisice u naše selo, te, na što se perjata namjere, to inose, a odnose Markanova tukca, odnijele su i njegovog božić.

Uprem očima u glou Gračinu, pa kako je ona gola, po Markanovu uvjerenju, i Golića će Božić biti go.

Utaman! Kome daće, kome nedaća; pa dok se ja zagledam u Martu i u tukca, Markan ne bi znao, u što, vanda u pustošnu i gladnu Gračinu.

Svjetlost.

„Iz usta malenih i sasnućih usavršio si hvalui!“

Taman da se sjetim velebrnih i božanskih gornjih riječi, a pri tome se obazrem na nekadašnje božićnje proslavljenje.

Osam dana pred Porodenje Gospodinovo bude smo kod nas o poroči svečano proslavljenje. Zvona zaskle crkveni mužari gromornom grmljavinom prolamaju daleke obere i privijue, da okolnim na kraljni selijama jave, da smo i mi živi, a kako živi, tako i veseli, nošto ćemo do osam dana s'aviti slavno Isusovo Porodenje; veseli smo, jer smo kršćani, nepokolebivi vjerom u to Otajstvo. Muška mladarija — a taman i je njezin vakat — sad ovaj ovdje, a onaj ondje, muški i sigurnom desnicom opruža; njegova starina i kuburlia drekne i lajekne, a kako njegova, tako i ona do njega, te sve redom.

Što može sobom micati, sve se na kolarište slilo, da otkrije svoju vedru i razdraganu dušu. Jedni će ojknuti i kolo zametnuti, drugi i postariji da osječanom ljubavlju mladenačku krv blagoslivlju; a jedni se i drugi živim željama put nebeskih visova ispinjuć, eda ni dugočine ne bude drugačije . . . .

Kako je bivalo drugih godina, tako i ove, uz jedva zamjetljivju inačica, da segodišnjemu proslavljenju sudioništvoje i napršče, Špiro Ikin, te moj komšo.

Bit će tri mjeseca, da se Špiro, majčino pile i sladačna trešnja, na ovaj svijet dao. — Niti je on kada, do ovo nočas stupio pod plavetno zvijezdano nebo, niti se pogledao

smo prvi dan. Od truda i umora jedva smo čekali večer. No tada je bilo najsjajnije, i umornost je prošla. Bila je naime apriljena Cirilo-metodska akademija sa orhestrom ili „Slavnonsti večer na Slovanskem ostrvu“. U vrhu sjajne dvorane bio je uzdignut podij sa zelenilom, ukrašen papinskim, čehoslovačkim, slovenskim i hrvatskim zastavama; gdje su bili osim svih naših biskupa: pomoć biskup Praga Sedlak, opat premonstrata, opat benediktinaca, ministar rada dr Nosek, jugoslav. generalni konsul, dr Vajs, drugi kanonici i prelati te razne odlične gospode. Izredali su se svi ovi gornjici govoreći u raznim oblicima o ideji apostolata i slavenskoj uzajamnosti. Poslije se su ispejvale razne narodne pjesme, a zadnja sveslovenska „Hej, Slovani“ ispejvala se stojećke uz pratnju velikog orhestra. Preko večere i akademije bilo je prisutno u galeriji i naokolo do hiljadu uglednih građana grada Praga te gospoda i gospođica u svečanim

tošetama. Ob ovome je „Pražsky Večernik“ donio u broju 188. od 17. kolovoza poseban opis, a tako su i mnogi drugi listovi, kao „Čeh“, „Narodny Listy“, „Narodna Politika“ i drugi svi simpatično pisali.

Drugi dan ujutro hodočasnici su imali zajedničku sv. Misu u Karlinu u crkvi sv. Cirila i Metoda. Na južnoj strani je crkva i samostan benediktinaca Emaus. Na čelu ma je opat sa biskupskim znakovima. Ovak je samostan utemeljio Karlo IV. 1348., da bi se u njemu gojilo slavensko bogoslužje. Zato je doveo u nj glagoljske benediktince iz hrvatskoga primorja. Crkva je sazidana XIV. vijeka u gotskom slogu.

Na trgu „Štáromestske nemesti“ je Husov spomenik od g. 1915. Na ovom istom trgu je g. 1621. bilo objavljeno 27 poglavica češke protestanske stranke, cvijet češkoga plemstva.

Ostalo slobodno vrijeme do popodne hodočasnici su upotrijebili za svoje privatne potrebe.

mirna i bezazlena mjeseca na njegovu putovanju i obilaženju.

Netom ga je Ika, čistim i bijelim povojem povita, među nas na čistinu iznijela, srebrnastim te andeoskim posmjehom prosmrav on usne svoje, raskolačenih očiju uze isprvice tanašnim ručicama put neba pačiti, a onda ubrzanim tempom sve to k sebi grabiti . . . .

Reći bi, da se, obrvan djetinom naivnošću, napreže, kako bi s neba k zemlji priteg'o one milotne zvijezde, da budu raskošnim podnožjem božanskih Isusovih nožica, pa da uput za zvijezdem i Njega dolje primami. Kô da, i ako još nerazvijeno dijete, predosjećda, da je nuždan što pospešnji njegov pristup na ovu glotnu zemlju, koja se duši u krvi vlastite himbe, izdaje, te krutog i desposkoga materijalizma.

Da je Spiro barem do tepanja oskočilo. Neka nailak, sveisto bi doslovkao vruće i čežnjama obavite riječi Svetoga Pisma:

„Prorosite nebesa, a oblaci neka prokiše Pravednikom!“

Taman da bi tako trebalo!

Svjetlosti se i vedrine nebeske hoće svijetu ovome! Drugačije ne izbjegnu svojoj katastrofi!

IZ GRADA I OKOLICE.

SRETAN BOŽIĆ svim svojim suradnicima, prijateljima i čitaocima želi — UREDNIŠTVO I UPRAVA „NARODNE STRAŽE“.

Red božićne službe Božje u katedralci. Na Badnjak u 5 sati navečer počinje svečana pjevana „Jutrnja Božića“. U 6 i po sl'edit će pontifikalna Misa koja će uz veliku asistenciju otlužiti presvij biskup „Cecilijanski Zbor“ uz gostovanje nekoliko članova „Kola“ pjevat će novu vrlo lijepu Misu od Faista, a iza prikazanja pastorelu „Kog ste vidjeli, pastiri“ od Lederera. Kao solisti nastupaju u Misi: sopran gđa Dušić, alt gđica Alfirević, tenor preč. Pian, bas g. Živković (član „Kola“). Zborom dirigira Mo A. Sentinella. — Na Božić pontifikalna Misa počet će u 10 i po sati. Preko nje će presvij biskup održati prigodnu homiliju „Cecilijanski Zbor“ pjevat će Misu i pastorelu kao na Badnjak. U 5 s. popodne bit će svečani blagoslov. — Na sv. Stjepana svečana Misa uz pontifikalnu asistenciju počet će u 11 sati

Proslava Kraljevoga rođendana. U petak 16. t. mj. uoči samoga rođendana ispaljeni su topovski hici, a glazbe svirajući učinile oplođ grada.

Doba je već bilo, da se otpu-tuje u domovinu. Poslije četvrt ure skupljali su se hodočasnici na glavnom trgu ispred željezničke postaje. Glazba je pozdravljala, a česki katolici su se sakupili, da pozdrave i zažele sretan put svojoj braći s juga.

Čim se vlak maknuo, nastalo je svesrdno pozdravljanje s jedne i s druge strane. Prelati i pročelnici apostolata kao i naš gener. konsul bili su burno pozdravljeni. I sve je to trajalo, dok nas je vlak odnio daleko u bližnji tunel i sakrio nam dragu braću i mili slavenski grad.

Prošli smo Baden i Bečko Novo Mjesto, te smo ujutro prolazili preko glasovitoga Semeringa u jutrenjoj magli i studeni, Semeringova je željeznica izgrađena od g. 1848.-54. Odlikuje se smjelošću gradnje sa 15 tunela i 6 vijadukta u okomitoj litici. Radnja je zapadala 55 milijuna kruna u zlatu. Arhitekt Ghego, komu je tu poprje sa zlatnim slovima za smjelo izvedeno remek-djelo, nije dočeka prolaz prvoga vlaka, jer je

dom. 17. t. mj. ujutro bila je u 10 sati u crkvi sv. Jakova svečana pontifikalna staroslavenska Misa, kojoj su prisustvovali predstavnici vlasti i društava te vojska. Zatim je održana služba Božja u pravoslavnoj crkvi. O podne i navečer su ponovno ispaljeni topovski hici, a u Gradskom Kazalištu priredila je naveče Nar. Ženska Zadruga akademiju.

Pjevanje „Kola“. Na Kraljev rođendan pjevalo je Hrv. muzičko društvo „Kolo“ u stolnoj crkvi glagoljsku misu od Kosovela. I ovoga puta vladao je veliki interes za ovo pjevanje, pa je Crkva bila puna svijeta. U glazbi Kosovela vlada neka široka mirnoća, ozbiljnost, pobožnost, a prevejava je slavenski duh. Stoga se ovakva glazba uvijek rado sluša. Interpretacija bila je upoče dobra, a hor je umjerenio pjevanje i s razumijevanjem. Kolaša je bilo vrlo lijepi broj, oko 60. Nekima istina treba još veće rutne, da bolje poznaju glazbene nijanse. No s vremenom oni će to i postići, jer imaju dobre volje i dobrog učitelja u osobi g. Ma A. Sentinella. Milo nam je, što ovo društvo goji i crkvenu glazbu, koja najdublje djeluje na ljudski duh. Religiozna glazba je najuzvišenija!

O orlovskoj svečanosti prošle nedjelje, koja se, usprkos silne studeni, održala po programu i vrlo lijepo uspjela, izvijestit ćemo potanje u dođućem broju.

Oko slapova Krke. Mora se radošću istaknuti, da je mjesna tvrtka Šupuk i ove godine poduzela niz radnja na svoj trošak, koji dozižu čak do Din 50.000, samo da poplješa nasadima napravama, putnicima i t. d. najljepši slap u domovini, t. zv. skradinski buk. — Na slap se zgrne mnoštvo ljudi iz svih krajeva svijeta, da se očaraju prirodnim ljepotama. Što ne bi učinio koji drugi veći grad, da ima ovakav slap u blizini? Država bi morala veći jednom da pošumi njegove „brine“. No zašto ne bi naša općina potrošila svake godine 10-20 tisuća dinara za uređenje oko slapova? Plitvička jezera imaju svoje posebno društvo! A mi zadnji? U svemu, pa i u ovom!

Blato u Vruljama. To mjesto moralo bi služiti za transitnu robu grada, a ne za boksit. Pa neka i boksita, ako zasad drukčije ne može biti! No čemu ono strašno blato i čemu neprolaznost po vodenom putu? Na onom se kraju dosta dobije, pa bi se morao i nasuti! Znamo, da je ondje neka hrpa boksita, netaknuta od više godina. Ne bi li se baš ta morla prosuti, jer i onako ne će platiti ležarinu?

Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Ante Erga. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matići).

strepio, hoće li u redu poći. Poremetio mu se um i počinio je jedan samoubojstvo. Dalje smo letjeli željeznicom kroz nizine ispod Semeringa, prošli Graz, Leibnitz i Spilferd, zadnju austrijsku postaju.

U Maribor smo dospjeli 19. prije podne. Ovdje je dovršilo naše hodočašće i bio je razlaz. Pozdravili smo se sa Slovincima, a mi smo odjurili u Zagreb. Svi smo odnjeli u duši najbolji utisak iz ovoga prvog hodočašća, koje ne će biti zadnje. Tako će se na mjestu Metodova apostolskoga djelovanja svake godine moći skupno više djelovati i moliti, da svi Slaveni budu jedno, združeni u svetoj katoličkoj vjeri pod jednim vrhovnim Pastirom, a milosti će Božja tada uskoriti buduće dane vebnoga slavlja Crkve Kristoviel (Svršetak.)

SRETAN BOŽIĆ želi svim svojim mušterijama Scotti Stjepan-Josip - Šibenik.

Telegram: **GRAND HOTEL „KRKA“** ŠIBENIK Telefon int. BR. 2.
HOTEL KRKA

Novo restaurirani prvoklasni hotel sa kavanom i restauracijom. Odlična kuhinja. Hotel sa 50 soba. Centralno grijanje Kupaone. Saloni za bankete.

Koncert i Jazz-band kapele Müller-Strelly

Najbolja vrsta domaćih i stranih vina. Sarajevsko pivo. Hotel se nalazi na najljepšem i najprometnijem položaju grada uz morsku obalu i u neposrednoj blizini željezničke stanice. Snabdjeven je sa svim modernim komforom

Soba sa jednim krevetom od Din. 40 - do 60-
" " dva kreveta " " 80- " 120-
Penzion Din 88 - sa poslugom.

U cijeni je uračunat općinski porez, rasvjeta i centralno grijanje. Trgovački putnici sa legitimacijom uživaju 10% u hotelu, a u restauraciji 20% popusta.

10% posluga. Bezprikladna posluga.

Gg. župnici, crkvinarstva i bratovštine upozoruju se na prvoklasne svijeće odlikovane

Tvornice Vlad. Kulić
Šibenik - Ulica Kralja Tomislava
koje se mogu dobiti u svakoj količini i kvaliteti uz povoljne cijene.

Skladište prvoklasnog pokućstva odlikovane Prve jugoslavenske tvornice

Josip Povisčil, Osijek.
Utemeljena 1884.

Preporučuju se elegantne spavaće i jedaće sobe uz konkurentne cijene, kao i pojedini komadi ostalog drvenog i željeznog pokućstva, koje dobijete uz veoma niske cijene kod:

Stjepan V. Karković
Pokućstvo i tapetarska radnja
Šibenik.
Ulica Roberta Visiana.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani
VLASTITA ZGRADA — — — — — UL. KRALJA TOMISLAVA 108 **Podružnica Šibenik.** BRZ. NASLOV: GOSPOBANKA TELEFON BR. 16. NOŠNI 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, KOČEVlje, KRANJ, SOMBOR, SPLIT.
Ispostava: BLED.

Dionička glavica i pričuva preko Din. 16.000.000.
Ulošci nad Din. 250.000.000 — — — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNIJE.
OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.

UPOZORUJE SVE INTERESENE NA SVOJA TVORNIČKA PODUZEĆA:

„ŠEŠIR“ D. D., ŠKOFJA LOKA, TVORNICA ŠEŠIRA.
„STORA“ D. D., ŠT. VID KOD LJUBLJANE, TVORNICA ZAVJESA.
ZAVOD ZA IMPREGNIRANJE DRVA D. D., LJUBLJANA.
„KRISTAL“ D. D., MARIBOR, TVORNICA OGLEDALA I BRUŠENOGA STAKLA.
„SVETLA“ D. D., LJUBLJANA, TVORNICA ŽARULJA I ELEKTR. MATERIJALA.
„ATLAS“ D. D., NOVI SAD, TVORNICA POKUĆSTVA.